

**158. Bijbelstudie over
BILEAM A MANPIKIN FU BEOR
BILEAM DE ZOON VAN BEOR
BIL'AM BEN B'OR
בלעם בן־בעור**

Deel 3: Zegen in plaats van vervloeking

De vorige keer zagen wij, dat de Eeuwige een laatste poging deed, Bil'am [Bileam] door middel van diens ezel alsook door de tussenkomst van Zijn Engel ervan te weerhouden, de verre reis naar Balaq [Balak] te ondernemen om tegen een royale betaling het gezegende volk Israël te vervloeken. Omdat Hij zag, dat de tovenaars ondanks het nadrukkelijke verbod om dit te doen en ondanks alle obstakels op de weg nog steeds niet van gedachte veranderd was, gaf Hij hem de toestemming zijn reis voort te zetten, maar dan wel met een heel ander doel dan Bil'am eigenlijk voor ogen had.

במדבר B'mid'bar [Numeri] 22:36

“Toen Balaq hoorde, dat Bil'am in aantocht was, ging hij hem tegemoet tot de stad van Moab in het gebied van de Arnon, aan de uiterste grens van het gebied.”

Surinaams: *“En di Balak ben yere dati Bileam ben kon, a ben go fu miti en na wan foto na Moab, na a bigin fu Arnon, disi ben de a moro fara pisi fu a kondre.”*

Na een lange reis ontmoette Bil'am koning Balaq uiteindelijk in de stad Ar aan de oever van de Arnon. Al die tijd zat Balaq ongeduldig te op hem wachten en vroeg zich steeds af of de waarzegger deze keer wel zou komen of het net als de vorige keer zou laten afweten. Toen hij te horen kreeg dat Bil'am daadwerkelijk op komst was ging hij hem tot de uiterste grens van zijn koninkrijk met grote verwachtingen tegemoet om hem met groot eerbetoen te onthalen.

במדבר B'mid'bar [Numeri] 22:37-38

“En Balaq zeide tot Bil'am: Heb ik u niet dringend laten ontbieden? Waarom zijt gij niet tot mij gekomen? Ben ik werkelijk niet in staat u te belonen? Maar Bil'am zeide tot Balaq: Zie, nu ben ik tot u gekomen; zal ik wel iets kunnen spreken? Het woord, dat G'd in mijn mond zal leggen, zal ik spreken.”

Surinaams: *“En Balak ben taki gi Bileam taki: Mi no ben seni begi yu fu kon? Fu san'ede yu no ben kon na mi? Mi no man gi yu wan bigi nen fu tru? En Bileam ben taki gi Balak taki: Luku, mi ben kon na yu; now mi abi makti fu taki iniwan sani? A wortu disi Gado de poti na ini mi mofo, dati mi sa taki.”*

Natuurlijk was Balaq blij, hem te zien, maar hij maakte Bil'am toch wel het verwijt dat hij niet al bij zijn eerste oproep meteen gekomen was en dat hij er blijkbaar onvoldoende acht op zijn aandrang geslagen had en herinnerde hem eraan dat hij hem dringend ontboden had. Ik denk dat de koning zich door het dralen van Bil'am nogal beledigd voelde, want hij vroeg hem op de man af of hij soms dacht, dat hij hem niet genoeg zou kunnen betalen voor zijn diensten en het om deze reden de moeite niet waard achtte om meteen te komen. Bil'am gaf hem als antwoord, dat hij nu wel gekomen is, maar dat Balaq niet al te veel van hem hoeft te verwachten, want het is nog maar de vraag of hij daadwerkelijk iets voor hem zou kunnen betekenen omdat hij alleen de woorden kan uitspreken, die de Eeuwige in zijn mond legt. De ziener had zich dus al van te voren ingedekt voor het geval, dat het vervloeken van Israël niet zou lukken.

במדבר B'mid'bar [Numeri] 22:39-40

“Toen ging Bil'am met Balaq mee en zij kwamen te Qir'yat-Chutzot [Kirjat-Chusot]. Balaq offerde runderen en schapen en zond daarvan aan Bil'am en de vorsten die bij hem waren.”

Surinaams: *“En Bileam ben go nanga Balak, èn den ben kon na Kiryat-Chusot. En Balak ben meki ofrandi fu man kaw nanga skapu, èn a ben seni kari Bileam èn den gransuma disi ben de nanga en kon.”*

Ik weet niet of het tot de koning was doorgedrongen dat de ziener niet zo zeker was van zijn zaak, want zonder op diens voorbehoud te reageren nam hij Bil'am als meer dan welkome gast mee naar de stad Qir'yat-Chutzot voor een vorstelijk onthaal alsof hij een staatshoofd was. Hij liet aan de goden van Moab dankoffers brengen voor zijn veilige aankomst en gaf een deel van het offervlees aan Bil'am en aan de gezanten die hem vergezelden.

בַּמִּדְבָּר B'mid'bar [Numeri] 22:41

“De volgende morgen nam Balaq Bil'am mede en liet hem de hoogten van Bamot Ba'al beklimmen, vanwaar hij het uiterste deel van het volk zag.”

Surinaams: *“En a ben pasa so dati wan dei na baka, na mamanten Balak ben teki Bileam kren go na tapu wan fu den hei presi fu Baäl, fu en kan si a moro fara pisi fu a pipel.”*

Ze lieten er geen gras over groeien en klommen de volgende ochtend naar de **במות בעל** Bamot Ba'al ofwel de hoogten van Baäl, een aan deze afgod gewijde plaats in de hoogvlakte van Medeva, waar door de Moabieten hun afgodendiensten werden gehouden. Deze plaats wordt ook in יהושע Y'hoshua [Jozua] 13:17 genoemd. Vanaf deze offerhoogte had Bil'am een goed uitzicht op een klein deel van zijn doelwit, het in het dal gelegeerde volk Israël.

בַּמִּדְבָּר B'mid'bar [Numeri] 23:1-3

“Toen zeide Bil'am tot Balaq: Bouw mij hier zeven altaren en bereid mij hier zeven stieren en zeven rammen. Balaq deed, zoals Bil'am gesproken had, en Balaq offerde met Bil'am een stier en een ram op elk altaar. Daarop zeide Bil'am tot Balaq: Ga bij uw brandoffer staan, dan wil ik heengaan; misschien zal de Eeuwige mij tegemoet komen, en welk woord Hij mij ook doet zien, dat zal ik u bekend maken. Toen ging hij een kale heuvel op.”

Surinaams: *“En Bileam ben taki gi Balak taki: Bow seibi altari dya gi mi, èn meki seibi man kaw nanga seibi man skapu klari gi mi. En Balak ben du so leki Bileam ben taki: èn Balak nanga Bileam ben meki wan man kaw nanga wan man skapu leki ofrandi na tapu ibriwan fu den altari. En Bileam ben taki gi Balak taki: Tanapu na sei fu yu bron-ofrandi, èn mi sa gowe. Kande Masra sa kon miti nanga mi; èn alasani disi A sa sori mi, dati mi sa taigi yu. En a ben go na wan hei presi.”*

Gezien het feit, dat de Bamot Ba'al rituele offerhoogten waren, waar alle eer aan Ba'al gebracht werd, lijkt het voor de hand liggend, dat daar de hulp van deze afgod ingeroepen zou worden. Uit de context van het verhaal krijg ik echter de indruk, dat Bil'am de brutaliteit bezat, de zeven altaren daar voor de Eeuwige te laten bouwen en aan Hem de offers te laten brengen en niet aan Ba'al. Op zich lijkt het mij wel logisch, want ten eerste hoefde hij voor Ba'al geen altaren te laten bouwen, want die stonden er al, en ten tweede gaf hij zelf aan, dat hij een ontmoeting met de Eeuwige verwachtte en niet met Ba'al. Aan de andere kant kan ik zijn naïviteit ten opzichte hiervan niet begrijpen, want hoe kon hij zich inbeelden, de G'd van Israël met stierenoffers te kunnen omkopen, om de vervloeking van Zijn eigen volk daarmee goed te keuren? Dacht hij soms, dat de Eeuwige zich door hem zou laten manipuleren? Of liet Bil'am de altaren door de koning bouwen om daarmee juist op hem indruk te maken en om hem te laten zien dat hij het nu voor het zeggen had? Dat zou best nog wel eens zo geweest kunnen zijn, want kijk maar hoe de ziener op gebiedende wijze zijn orders aan de koning gaf en hoe onderdanig en gewillig Balaq deed wat hem werd opgedragen zonder tegenspraak. En omdat Bil'am zichtbaar genoot van zijn gezag, gaf hij de koning van Moab ook nog het bevel, om bij de brandoffers te blijven staan terwijl hij zelf wat verderop zou gaan om daar de Eeuwige te ontmoeten. Balaq had er blijkbaar alles voor over om de vervloeking van Israël voor elkaar te krijgen, dat hij kosten nog moeite spaarde en elke vernedering op de koop toenam, om het Bil'am naar zijn zin te maken.

במדבר B'mid'bar [Numeri] 23:4-6

“G'd nu ontmoette Bil'am en hij zeide tot Hem: De zeven altaren heb ik gereed gemaakt en op elk altaar een stier en een ram geofferd. En de Eeuwige legde een woord in de mond van Bil'am en zeide: Keer tot Balaq terug en spreek aldus. Toen hij bij hem terugkwam, stond hij daar nog bij zijn brandoffer, hij en al de vorsten van Moab.”

Surinaams: *“En Gado ben miti nanga Bileam; èn a ben taki gi En taki: Mi ben meki seibi altari klari, èn mi ben meki ofrandi fu wan man kaw nanga wan man skapu na tapu ibri altari. En Masra ben poti wan wortu na ini a mofo fu Bileam, èn A ben taki: Go baka na Balak, èn so yu musu taki gi en. En a ben drai go baka na en, èn luku, a ben tanapu na sei fu en bron-ofrandi, en nanga ala den fesiman fu Moab.”*

Bil'am klom een kale heuvel op en de Eeuwige kwam daar inderdaad naar hem toe, niet omdat Hij zich door de tovenaer liet oproepen als een geest, maar omdat Hijzelf daar een bedoeling mee had. Bil'am dacht natuurlijk dat zijn gebruikelijke aanpak werkte en wees de Eeuwige erop, dat hij speciaal voor Hem zeven altaren heeft laten bouwen en daarop stieren en rammen liet offeren. Hij deed zo alsof hij daarmee iets geweldigs had gedaan terwijl het hemzelf geen cent gekost heeft. Hij ging er gewoon van uit, dat Hij de Eeuwige met zijn brandoffers kon omkopen om hem ter wille te zijn in zijn voornemen, Israël te vervloeken. Blijkbaar werkte deze aanpak in zijn omgang met de afgoden normaliter wel, maar de G'd van Israël was daar totaal niet van onder de indruk. Zonder daar verder op in te gaan vertelde Hij Bil'am wat hij moest zeggen en stuurde hem naar Balaq terug, die nog steeds op hem bij de brandoffers stond te wachten, samen met de Moabitische vorsten.

במדבר B'mid'bar [Numeri] 23:7-12

“Toen hief hij zijn spreuk aan en zeide: Uit Aram voerde mij Balaq, Moabs koning, uit de bergen van het Oosten: Kom, vervloek mij Ya'aqov [Jakob], en kom, verwens Israël. Hoe zal ik vervloeken, die G'd niet vervloekt? Hoe zal ik verwensen, die de Eeuwige niet verwenst? Want van der rotsen top zie ik hem, van de heuvelen aanschouw ik hem. Zie, een volk, dat alleen woont en onder de natiën zich niet rekent. Wie telt het stof van Ya'aqov en wie berekent de drommen van Israël? Sterve ik zelf de dood der oprechten en zij mijn einde daaraan gelijk! Toen zeide Balaq tot Bil'am: Wat hebt gij mij gedaan? Om mijn vijanden te vervloeken heb ik u gehaald en zie, gij hebt juist gezegend! Maar hij antwoordde en zeide: Zal ik niet nauwgezet spreken, wat de Eeuwige in mijn mond legt?”

Surinaams: *“En Bileam ben bigin en profeti-tori, èn a ben taki: Balak, a kownu fu Moab ben tyari mi komopo fu Aram, komopo fu den bergi fu a owstusei, èn a ben taki: Kon, fluku Jakob gi mi, èn kon, kosi Israël. Fa mi sa fluku den suma disi Gado no ben fluku? Efu fa mi kan kosi den suma disi Gado no ben kosi? Na tapu den ston mi si en, èn na tapu den bergi mi ben luku en; luku, a pipel disi sa libi den wawan, den no sa teri en na mindri fu den folku. Suma kan teri den suma fu Jakob di furu leki fini-fini doti, èn a nomru fu a di fu fo pisi fu Israël? Gi mi pasi fu dede a dede fu den rektfardiki wan, èn meki a kaba fu mi de leki di fu en! En Balak ben taki gi Bileam taki: San yu ben du nanga mi? Mi ben tyari yu fu kon fluku den feanti fu mi, èn luku, yu ben blesi den sref'srefi! En a ben piki en taki: Mi no musu luku bun fu taki san Masra ben poti na ini mi mofo nomo?”*

De orakelspreuk, die de waarzegger toen aanhief, viel Balaq erg tegen, want in plaats van de gehate Israëlieten te vervloeken deed hij juist het tegenovergestelde! Hij zegende het volk, dat al gezegend was! Bil'am erkende in zijn inleidende woorden weliswaar, dat het inderdaad de bedoeling was om de nakomelingen van Ya'aqov te vervloeken en Israël te verwensen, want daarvoor had Balaq hem uit het bergland van Aram laten halen. Maar hij erkende ook zijn eigen onmacht om dit te doen door de retorische vraag te stellen: *“Hoe kan ik dit volk vervloeken als de Eeuwige het niet vervloekt en hoe kan ik het verwensen als de Eeuwige het niet verwenst?”* Dat doet ons denken aan Romeinen 8:31, waar Sha'ul [Paulus] zegt: *“Als G'd voor ons is, wie zal dan tegen ons zijn? - Efu Gado de na wi sei, suma kan de agensi wi?”* Het was dus niet zo dat Bil'am de Israëlieten niet wilde vervloeken, want hij wilde het heus wel doen, maar hij kon het gewoon niet! Hij erkende met zijn uitspraak het onvermogen van zijn eigen toverkunst,

waarvoor hij van heinde en verre zo geroemd werd. Het was dus een behoorlijke afgang voor hem en herinnert ons eraan, hoe de Eeuwige destijds door Moshe [Mozes] en Aharon [Aäron] ook de tovenaars aan het hof van de Farao voor schut had gezet en daarmee hun zwakheid had aangetoond. Met deze glasheldere uitspraak erkende Bil'am de superioriteit en soevereiniteit van de G'd van Israël! Sterker nog, hij gaf zelfs aan, dat hij bijzonder onder de indruk was van G'ds volk, dat hij vanaf de top van de rotsen gade sloeg. Hij noemde Israël een volk dat apart gezet is, een volk, dat afgezonderd leeft en niet onder de natiën gerekend wordt. Dat was absoluut een profetische uitspraak, die tot op heden van kracht is gezien de recente vijandige houding van de Verenigde Naties ten opzichte van Israël! Bij de stemming over de resolutie betreffende de Joodse nederzettingen op bijbelse bodem stond Israël er helemaal alleen voor en werd unaniem veroordeeld! Zelfs de oude vriend Amerika liet Israël deze keer in de steek! Bil'am kon toen niet weten hoe waar zijn woorden waren. Hij gaf ronduit toe, dat Israël een heel bijzonder volk is, dat zich niet met de naburige volken wil vermengen, een volk dat zo talrijk is als een stofwolk, hun aantal is ontelbaar! En juist dat laatste was het, wat Balaq in vers 6 van hoofdstuk 22 zo wrevelig maakte en voor hem de hoofdreden vormde om Bil'am in te huren, want in vers 3 lasen wij: *“De Moabieten waren buitengewoon bang voor het volk Israël, omdat het zo talrijk was!”* (NBV). En nu wreef Bil'am uitgerekend dit feit tot diens ergernis nog eens haarfijn onder de neus van Balaq! Bil'am sloot zijn orakelspreuk af met de wens, te mogen sterven als deze rechtvaardige Israëlieten, dat hij zijn einde mocht vinden zoals één van hen. Twee dingen vallen ons hierbij op: ten eerste geeft hij daarmee aan, dat hij toch wel een zekere bewondering koesterde voor dit volk dat hij had moeten vervloeken, en ten tweede laat hij daarmee zien, dat hij in de onsterfelijkheid van de ziel geloofde, ofwel in een leven na de dood! Welke andere reden zou hij anders gehad moeten hebben om te wensen dat hij mocht heengaan als één van deze rechtvaardigen? Waarom zou de dood van een rechtvaardige begerenswaardiger zijn dan de dood van een g'ddeloze als er geen Olam Haba [toekomstige wereld] zou zijn? Bil'am geloofde dus in een leven na de dood en ging ervan uit, dat het volk dat hij zou vervloeken, zelfs nog in het hiernamaals gezegend zou zijn. Daarom zei hij in de vertaling van de Groot Nieuws Bijbel: *“Laat mij sterven als één van hen, mijn eind vinden bij dat rechtvaardige volk!”* Balaq wist niet wat hij hoorde! De man die erom bekend stond, zijn magische krachten doeltreffend te kunnen inzetten en de vijanden van zijn goedbetalende opdrachtgevers met zijn vervloekingen dermate te kunnen verzwakken dat ze makkelijk verslagen konden worden bleek niet in staat te zijn, de Israëlieten met zijn vloek te raken! Dat was toch echt niet de bedoeling! Alsof Bil'am hem bewust een loer gedraaid had ontstak de koning van Moab in woede tegen de magiër en riep hem laaiend toe: *“Wat hebt u nu gedaan? Ik heb u hierheen laten halen om mijn vijanden te vervloeken, maar in plaats daarvan hebt u ze gezegend!”* Het is opmerkelijk hoe kalm Bil'am op deze klacht van zijn opdrachtgever reageerde. In plaats van allerlei uitvluchten te verzinnen antwoordde hij waarheidsgetrouw: *“Ik kan niets anders zeggen dan wat de Eeuwige mij in de mond legt.”* Balaq ging daar verder niet op in. Of het drong echt niet tot hem door of hij deed zo alsof hij het niet hoorde. In elk geval deed hij een nieuwe poging bij Bil'am om de vervloeking alsnog gedaan te krijgen:

בְּמִדְבָּר B'mid'bar [Numeri] 23:13-14

“Balaq dan zeide tot hem: Ga toch met mij mee naar een andere plaats, vanwaar gij het volk zien kunt; gij ziet slechts het uiterste deel ervan, maar in zijn geheel ziet gij het niet; vervloek het mij dan vandaar. Toen nam hij hem mede naar het veld der Spieders, naar de top van de Pis'ga; hij bouwde zeven altaren en offerde een stier en een ram op elk altaar.”

Surinaams: *“En Balak ben taki gi en taki: Mi begi yu, kon nanga mi na wan tra presi pe yu kan luku den; yu sa si a kaba-pisi fu den nomo, èn yu no sa si den alamala; èn fluku den fu drape gi mi. En a ben tyari en, go na a firi fu Sofim, na tapu Pisga; èn a ben bow seibi altari, èn a meki wan man kaw nanga wan man skapu leki ofrandi tapu ibriwan fu den altari.”*

Balaq was blijkbaar van mening dat het aan de locatie lag, dat Bil'am zijn vernietigend werk niet naar behoren kon uitvoeren omdat hij vanaf dat punt slechts een klein deel van de vijand kon zien. Hij wilde het daarom vanuit een andere locatie proberen om te kijken of het daar wel zou lukken om het volk Israël te vervloeken. Hij nam hem dus mee naar een hoogvlakte die de

toepasselijke naam שְׂדֵה צִפִּים Sh'de Tzofim [veld der spieders] droeg en klom samen met hem naar de top van de Pis'ga, van waaruit hij weliswaar nog steeds niet het hele volk kon zien, maar wel een groot deel ervan. Dat de Pis'ga, een noordelijke uitloper van het Avarimgebergte ten oosten van de Jordaan een prachtig uitzicht over de hele omgeving biedt, blijkt ook uit het feit, dat Moshe [Mozes] eveneens op de top van de Pis'ga geweest is om het beloofde Land te mogen aanschouwen, zoals we in דְּבָרִים D'varim [Deuteronomium - Ulangan] 34:1 kunnen lezen: *“Toen beklom Moshe [Mozes] uit de velden van Moab de berg Nevo [Nebo], de top van de Pis'ga, die tegenover Yericho ligt, en de Eeuwige liet hem het gehele land zien. - En Moses ben opo fu a sabana fu Moab èn a ben kren go na tapu a bergi fu Nebo, te leki na tapu Pisga, disi de na abrasei fu Yericho, èn Masra ben sori en a heri kondre.”* Evenals op de top van de Bamot Ba'al [de hoogten van Baäl], liet Balaq ook op de top van de Pis'ga weer zeven altaren bouwen en op elk ervan een stier en een ram offeren.

בְּמִדְבָר B'mid'bar [Numeri] 23:15-17

“En hij zeide tot Balaq: Ga hier bij uw brandoffer staan, terwijl mij ginds een ontmoeting ten deel valt. De Eeuwige nu ontmoette Bil'am en legde een woord in zijn mond en Hij zeide: Keer tot Balaq terug en spreek aldus. Toen hij bij hem terugkwam, stond hij daar nog bij zijn brandoffer en de vorsten van Moab met hem. En Balaq zeide tot hem: Wat heeft de Eeuwige gesproken?”

Surinaams: *“En a taki gi Balak taki: Tanapu dya na sei fu yu bron-ofrandi, èn mi sa miti Masra drape. En Masra ben miti Bileam, èn A ben poti wan wortu na ini en mofo, èn A ben taki: Go baka na Balak, èn taki so; èn di a ben kon na en, luku, a ben tanapu na sei fu en bron-ofrandi, en nanga den fesiman fu Moab nanga en. En Balak ben aksi en taki: San Masra ben taki?”*

Wederom liet Bil'am de koning en zijn begeleiders bij de brandoffers staan terwijl hijzelf iets verderop een tweede ontmoeting met de G'd van Israël had. Net als de vorige keer legde de Eeuwige hem in zijn mond wat hij moest zeggen en stuurde hem terug naar Balaq. Die zat daar vol ongeduld op hem te wachten om te vernemen met welke boodschap hij terug zou komen. Hij was natuurlijk zeer benieuwd of Bil'am deze keer wel groen licht gekregen heeft en vroeg hem nieuwsgierig: *“En, wat heeft de Eeuwige gezegd?”*

בְּמִדְבָר B'mid'bar [Numeri] 23:18-26

“Toen hief hij zijn spreuk aan en zeide: Sta op, Balaq, en hoor; leen mij het oor, zoon van Tzipor. G'd is geen man, dat Hij liegen zou; of een mensenkind, dat Hij berouw zou hebben. Zou Hij zeggen en niet doen, of spreken en niet volbrengen? Zie, ik heb bevel ontvangen te zegenen, en zegent Hij, dan keer ik het niet. Men schouwt geen onheil in Ya'aqov, en ziet geen rampspoed in Israël. De Eeuwige, zijn G'd, is met hem, en gejubel over de Koning is bij hem. G'd, die hen uitleidde uit Egypte, is hem als de hoornen van de wilde stier, want er bestaat geen bezwering tegen Ya'aqov, noch waarzeggerij tegen Israël. Thans worde gezegd van Ya'aqov en van Israël wat G'd doet: Zie, een volk, dat als een leeuw opstaat, en als een leeuw zich verheft, die zich niet neerlegt, eer hij buit gegeten en bloed van gevallen gedronken heeft. Toen zeide Balaq tot Bil'am: Als gij het beslist niet vervloeken wilt, dan zult gij het in geen geval zegenen. Maar Bil'am antwoordde en zeide tot Balaq: Heb ik u niet gezegd: Alles wat de Eeuwige zal spreken, dat zal ik doen?”

Surinaams: *“En a ben bigin en profeti-tori, èn a ben taki: Opo, Balak, èn yere; arki na mi, yu manpikin fu Sippor; Gado no de wan man, dati A sa lei; efu sumapikin, dati a sa kenki prakseri; A ben taki wan sani, ma dan A no sa du so? Efu A ben pramisi wan sani, èn A no sa meki a pasa so? Luku, mi ben kisi wan komanderi fu blesi; èn En ben blesi kaba, èn mi no man kenki dati. A no ben si sondu na ini Yakob; A no ben si takrudu na ini Israël; Masra en Gado de nanga en, èn a bari fu wan kownu de na den mindri. Gado ben tyari den komopo fu Egipsti; En abi tranga leki wan krasu man kaw. Fu tru no wan towfru-wroko sa de agensi Yakob, èn no wan bonu wroko agensi Israël; na a ten disi den sa taki abra Yakob nanga Israël taki: Luku san Gado ben du! Luku, a pipel sa opo leki wan bigi lew, èn a sa opo ensrefi leki wan yongu lew; a no sa didon te leki a ben nyan fu den meti kaba, èn dringi a brudu fu den disi a ben kiri. En*

Balak ben taki gi Bileam taki: Efu yu no sa fluku den, dan yu no musu blesi den. Ma Bileam ben piki en, èn a ben taigi Balak taki: Mi no ben taigi yu kaba taki: Mi musu du alasan disi Masra ben poti na ini mi mofo?"

Omdat Balaq het rechtstreeks vroeg wat de Eeuwige gezegd had, gaf Bil'am hem ook een rechtstreeks antwoord en sprak hem persoonlijk aan: *"Sta op, Balaq, en luister goed naar mij, zoon van Tzipor!"* Wel, ik denk dat Bil'am inderdaad zijn volle aandacht had, maar wat Balaq te horen kreeg, was voor hem nog vele malen erger dan de vorige keer! Om te beginnen wees Bil'am hem nadrukkelijk op het feit, dat de Eeuwige geen mens is! Hij liegt niet en verandert niet van gedachten zoals de mensen doen. Wat Hij belooft, dat doet Hij ook, wat Hij aankondigt, dat laat Hij ook doorgaan en wat Hij besluit, daar komt Hij niet op terug! Bil'am gebruikte bijna dezelfde woorden, die de profeet Sh'mu'el later tegen Sha'ul gezegd heeft: *"U weet dat de Glorie van Israël nooit Zijn woord breekt en nimmer van Zijn besluiten terugkomt. Hij is immers geen mens, dat Hij van Zijn besluiten terug zou komen!"* (Nieuwe Bijbelvertaling). In de NBG-vertaling: *"Ook liegt de Onveranderlijke Israëls niet en Hij kent geen berouw; want Hij is geen mens, dat Hij berouw zou hebben!"* (שְׂמוּאֵל Sh'mu'el alef [1 Samuël] 15:29). Bil'am wilde Balaq daarmee duidelijk maken, dat hij tegen hetgeen de Eeuwige hem had opgedragen, geen enkele inbreng heeft. Hij vond het blijkbaar heel belangrijk om dat eerst even nadrukkelijk te vermelden voordat hij verder kon gaan met de boodschap, die hij moest doorgeven, want nu kwam dat wat Balaq absoluut niet wilde horen! Toch of hij het nu leuk vond of niet, hij moest tot zijn woede en ontzetting aanhoren wat Bil'am te zeggen had: *"Kijk! Ik heb bevel gekregen hen te zegenen, want G'd heeft hen gezegend en daar kan ik niets aan veranderen!"* (Het Boek). Hij zei het nu ronduit, dat hij, een occulte tovenaer, een afgodendienaar, een medium, een vijand van Israël, het bevel gekregen heeft, de Israëlieten te zegenen! En dat deed hij daadwerkelijk! Onze wijzen waren daar kenbaar heel blij mee, want in de rabbijnse geschriften lezen wij: *"Laat Moshe die de Israëlieten liefheeft, hen vermanen wanneer het volk van Israël vermaning nodig heeft, want vermaning vanuit een liefhebbend hart is vele malen meer effectief. En laat Bil'am, die hen haat, hen zegenen, want de zegen van een vijand is veel reëler dan de lof van de geliefde!"* Dat is een wijze uitspraak, want dat laatste is zeer zeker niet vanzelfsprekend. In vers 21 zegt Bil'am iets, dat voor tweeërlei uitleg vatbaar is. De door hem gebruikte Hebreeuwse woorden אָוֶן Aven en עִמָּל Amal hebben namelijk meerdere betekenissen en daarom heeft deze zin in de ene vertaling een compleet andere betekenis dan in de andere vertaling. Zo kan men het woord אָוֶן Aven met 'onheil' vertalen en het woord עִמָּל Amal met 'rampspoed'. In de hierboven geciteerde NBG-vertaling zegt Bil'am derhalve: *"Men schouwt geen onheil in Jakob, en ziet geen rampspoed in Israël."* De Nieuwe Bijbelvertaling verwoordt het op een soortgelijke manier: *"Voor Jakob laat zich geen onheil schouwen, voor Israël laat zich geen rampspoed zien."* Ook de versie in de Groot Nieuws Bijbel komt op hetzelfde neer: *"Geen onheil bedreigt het volk van Jakob. Rampen hoeven de Israëlieten niet te vrezen."* Op zich is dit natuurlijk een prachtige tekst, want in deze vertalingen zegt Bil'am in feite, dat Israël nergens bang voor hoeft te zijn, want voor onheil en rampspoed zal de Eeuwige Zijn volk bewaren. Het woord אָוֶן Aven kan men echter ook met 'ongerechtigheid' vertalen en het woord עִמָּל Amal met 'boosheid' of 'zonde'. En zo zegt Bil'am in de Statenvertaling: *"Hij schouwt niet aan de ongerechtigheid in Jakob; ook ziet Hij niet aan de boosheid in Israël!"* en ook in Het Boek: *"Hij ziet geen ongerechtigheid in Jakob. Hij rekent Israël haar zonde niet aan."* Dat is dus iets heel anders dan wat we in de andere vertalingen hebben gelezen. Hier zegt Bil'am feitelijk, dat de Eeuwige hem Israël laat zegenen omdat Hij geen ongerechtigheid en ook geen zonde ziet in Zijn volk. Hij wil daarmee natuurlijk niet beweren dat de Israëlieten allemaal zulke lieverdjes waren die helemaal niet zondigden, maar dat de Eeuwige hen hun zonden niet aanrekent. Natuurlijk zag Hij toen net als nu individuele zonden niet door de vingers, want als dat zo was, dan hoefden ze geen offers te brengen, maar als volk hebben ze sinds het gouden kalf geen afgoderij of andere ernstige collectieve zonden meer gepleegd, waardoor Hij hen had kunnen verstoten. Degenen die zich wel daaraan schuldig hadden gemaakt, bleven in de woestijn achter, maar degenen, die onder leiding van Moshe de grens tot het Beloofde Land waren genaderd, waren trouw aan de Eeuwige en hielden zich aan Zijn geboden. Toch heeft dit zinnetje een dubbele bodem. Aan de ene kant zei Bil'am tegen Balaq, dat er tegen de Israëlieten niet te strijden valt omdat ze

onder de bescherming van de Eeuwige staan zolang Hij geen toonaangevende zonde onder hen ziet. Maar aan de andere kant bracht diezelfde uitspraak hem waarschijnlijk ook op een idee, want hoe zou de Eeuwige reageren, als ze zich wel schuldig zouden maken aan dingen die een gruwel zijn in G'ds ogen? Natuurlijk zei hij dat niet, maar uit de latere gebeurtenissen waar we het de volgende keer over zullen hebben blijkt, dat Bil'am deze gedachte als plan B in gedachten hield. Op dit moment was dat echter nog niet aan de orde, want de Eeuwige was met hen en Hij zou het niet toelaten, dat er een vervloeking over hen uitgesproken zou worden. Hij zou het niet toelaten, dat hen iets naars aangedaan zou worden, want Hijzelf was in hun midden. In de volgende zin wijst Bil'am zelfs naar de komst van de Mashiach [Messias]! In de Nieuwe Bijbelvertaling zegt hij: *“Gejubel klinkt op rond hun Koning!”* In de NBG-vertaling staat: *“Gejubel over de Koning is bij hem!”* en in de Statenvertaling: *“Het geklank des Konings is bij hem!”* Het Hebreeuwse woord, dat hier met 'gejubel' en 'geklank' vertaald wordt, is תְּרוּעָה T'rua, dat wij vooral kennen van יוֹם תְּרוּעָה Yom T'rua, de Dag van het Hoorngeschal. Dat is de dag waarop we elk jaar de wederkomst van de Mashiach Yeshua en het aanvaarden van Zijn koningschap verwachten en vieren met het blazen van de Shofar [ramshoorn]. Er staat immers geschreven: *“Want de Heer zelf zal op een teken, bij het roepen van een aartsengel en bij het geklank ener Shofar G'ds, nederdalen van de hemel! - Bikasi Masra srefi sa saka komopo fu heimel nanga wan bari, èn nanga a sten fu a gran engel, èn nanga a tutu fu Gado!”* (1 Thessalonicenzen 4:16). *“En dan zal het teken van de Zoon des mensen verschijnen aan de hemel en dan zullen alle stammen der aarde zich op de borst slaan en zij zullen de Zoon des mensen zien komen op de wolken des hemels, met grote macht en heerlijkheid. En Hij zal Zijn engelen uitzenden met luid shofargeschal en zij zullen Zijn uitverkorenen verzamelen uit de vier windstreken, van het ene uiterste der hemelen tot het andere. - En dan a marki fu Sumapikin sa sori na ini heimel; èn dan ibri famiri na grontapu sa sari, èn den sa si Sumapikin saka kon na ini den worku fu heimel nanga krakti nanga bigi glori. En A sa seni En engel kon nanga wan bigi bari fu wan tutu, èn den sa meki den suma disi A ben ferkisi kon makandra fu den fo winti-presi, komopo fu wan kaba-pisi fu heimel te doro a tra kaba-pisi.”* (מתתיהו Matityahu [Matthéüs] 24:30-31). Bil'am heeft het dus over het geschal van de Shofar bij de komst van de Grote Koning! Heel bijzonder! Ook in de Targum Yerushal'mi, een West-Aramese vertaling van de Tora, staat vers 21 van בְּמִדְבָּר B'mid'bar [Numeri] 23 op deze wijze vertaald: *“Het Woord van de Eeuwige, hun G'd is hun hulp, en de ramshoorns van de Koning Meshiha weerklinken onder hen.”* In de verzen 22 en 23 zegt Bil'am, dat de Eeuwige, die hen uit Egypte leidde, voor de Israëlieten is als de hoorns van een wilde stier, dat bezweringen op hen geen vat hebben en toverspreuken hen niet kunnen deren. Met andere woorden: het vervloeken van dit volk is onbegonnen werk! Het doet hen niets! Hij gaf dus ronduit toe, dat zijn toverkunsten tekort schoten en dat de vervloekingen niet tegen de zegeningen op konden, toch blijkbaar sprak de waarzegger tegen dovemansoren, want al deze aangehaalde feiten drongen niet tot Balaq door! Volgens mij luisterde hij niet eens naar alles wat Bil'am te zeggen had. Het enige wat hij hoorde was juist datgene wat hij liever niet wilde horen, namelijk de zegen die Bil'am uitsprak. Daarom zei hij geirriteerd: *“Als u dan blijft weigeren hen te vervloeken, zegen hen dan tenminste niet!”* Nogmaals probeerde Bil'am hem duidelijk te maken dat het geen kwestie is van niet willen, maar van niet kunnen en gaf hem als antwoord: *“Ik heb u toch gezegd, dat ik alleen kan doen wat de Eeuwige mij opdraagt!”*

בְּמִדְבָּר B'mid'bar [Numeri] 23:27-30

“Balaq dan zeide tot Bil'am: Kom toch, ik zal u meenemen naar een andere plaats; misschien zal het in G'ds ogen recht zijn, dat gij hem mij vandaar vervloekt. Toen nam Balaq Bil'am mee naar de top van de P'or [Peor], die uitziet over de Wildernis. En Bil'am zeide tot Balaq: Bouw mij hier zeven altaren en bereid mij hier zeven stieren en zeven rammen. Toen deed Balaq, zoals Bil'am gezegd had, en offerde een stier en een ram op elk altaar.”

Surinaams: *“En Balak ben taki gi Bileam taki: Mi begi yu, kon, èn mi sa tyari yu go na wan tra presi; kande a sa de bun gi Gado efu na drape yu kan fluku den gi mi. En Balak ben tyari Bileam go na tapu Peor, disi de luku abra a drei-sabana. En Bileam ben taki gi Balak taki: Bow*

seibi altari dya gi mi, èn meki seibi man kaw nanga seibi man skapu klari dya gi mi. En Balak ben du so leki Bileam ben taki, èn a ben meki wan man kaw nanga wan man skapu leki wan ofrandi na tapu ibri altari."

Balaq heeft echt niets geleerd uit de beide mislukte pogingen om Israël te vervloeken. In plaats van zich daarbij neer te leggen en de oude oosterse wijsheid toe te passen, dat men een vijand die men niet kan overwinnen beter tot vriend kan maken, deed hij een derde poging om alsnog zijn zin door te drijven. Net als de vorige keer ging Balaq er nog steeds van uit, dat een verkeerde locatie de mogelijke oorzaak van de mislukking zou kunnen zijn en koos ervoor, het op een andere plek nog eens te proberen. Deze keer nam hij de waarzegger mee naar de top van de berg P'or [Peor], van waaruit ze een beter uitzicht hadden over de woestijn waar de Israëlieten gelegerd waren. Evenals de eerste locatie, de Bamot Ba'al, was ook de top van de P'or een offerhoogte, waar de Ba'al werd vereerd, die door de Moabieten daarom ook wel de Ba'al P'or genoemd werd. De P'or was een bergtop aan de westzijde van het gebergte van Moab, niet ver van de Pis'ga vandaan. In de buurt van de P'or was ook een plaats met de naam Beit-P'or [Beth Peor]. In het daar tegenoverliggende dal werd Moshe later door de Eeuwige zelf begraven: *"En Hij begroef hem in een dal in het land Moab, tegenover Beit-P'or, en niemand heeft zijn graf geweten tot op de huidige dag. - En A ben beri en na ini wan lagi presi na ini a kondre fu Moab, na abrasi fu Bet-Peor; ma no wan suma sabi en beri-presi te leki tide."* (דְּבָרִים D'varim [Deuteronomium 34:6). Terwijl Bil'am in zijn vorige orakelspreuk uitdrukkelijk gezegd had dat de Eeuwige geen mens is dat Hij van Zijn besluiten terug zou komen en dus ook nooit van gedachten verandert zoals de mensen doen, zei Balaq evengoed nog op weg naar de top van de P'or: *"Misschien vindt G'd het goed, dat u voor mij vanaf dat punt uw vervloekingen over dit volk uitspreekt..."* Hier zien we, dat Balaq dermate met zichzelf bezig was dat hij niet eens geluisterd had wat Bil'am gezegd heeft. Hoe dom en eigenwijs kan een mens toch zijn. Toch in plaats van zijn eerdere uitspraak te herhalen en Balaq erop te wijzen dat het volstrekt nutteloos is om het nog eens te proberen liet Bil'am de koning voor de derde keer zeven altaren bouwen en daarop dierenoffers brengen.

בְּמִדְבָּר B'mid'bar [Numeri] 24:1-2

"Daar Bil'am zag, dat het in de ogen van de Eeuwige goed was Israël te zegenen, ging hij niet, zoals eenmaal en andermaal, op bezwering uit, maar richtte zijn gelaat naar de woestijn. Toen Bil'am zijn ogen ophief, zag hij Israël naar zijn stammen gelegerd, en de Geest G'ds kwam over hem."

Surinaams: *"En di Bileam ben si dati a ben gi Masra prisiri fu blesi Israël, a no ben suku fu du en towfru-wroko leki den tra ten, ma a ben luku na a drei-sabana. En Bileam ben opo en ai, èn a ben si fa Israël ben tan na ini den tenti na den famiri; èn a Yeye fu Gado ben kon na en tapu."*

In tegenstelling tot Balaq trok Bil'am wel degelijk lering uit de beide vorige mislukte pogingen om Israël te vervloeken, want hij begreep nu wel, dat hij van de Eeuwige de Israëlieten moest zegenen. Hij liet de bezweringen waarop hij tot dan toe gesteund had ter zijde omdat hij inzag, dat ze voor hem van generlei nut waren. Daarom trok hij zich nu niet zoals de keren daarvoor terug naar een eenzame plaats, maar keek meteen naar de woestijn en liet zijn blik rusten op het uitgestrekte reusachtige kamp, waar de twaalf stammen van Israël gelegerd waren. Deze keer had hij een prachtig uitzicht over het gehele volk! De grote oppervlakte die het volk Israël in de vlakte onder Bil'am in beslag nam, moet overweldigend groot geweest zijn. Ik denk, dat de ziener nu wel begrepen zal hebben waarom de Moabieten doodsbang voor hen waren en hij was vastbesloten om inderdaad toch nog een derde poging te wagen, deze machtige vijand met een vervloeking te verzwakken om Balaq daarmee de kans te bieden, de strijd tegen hen aan te kunnen gaan. En toen gebeurde iets, wat nauwelijks te bevatten is: De Geest van G'd, Ruach Elohim, kwam op hem! Hoe was het mogelijk dat zo een slechte, occulte waarzegger en tovenaars opeens vervuld kon zijn met G'ds Geest? Let op: dat staat er ook helemaal niet! Er wordt hier niet gezegd, dat hij vervuld werd met de Heilige Geest, maar dat de Geest G'ds over hem kwam. Dat is niet hetzelfde. Een soortgelijk verschijnsel zien wij in שמְאוֹל Sh'mu'el alef [1 Samuël] 19:23, waar G'ds Geest over de slechte koning Sha'ul [Saul] en zijn soldaten kwam om hen te beletten, de voortvluchtige David gevangen te nemen.

במדבר B'mid'bar [Numeri] 24:3-13

“Toen hief hij zijn spreuk aan en zeide: De spreuk van Bil'am, de zoon van B'or, en de spreuk van de man met het geopend oog; de spreuk van hem, die de woorden G'ds hoort, die het gezicht des Almachtigen schouwt, nederliggende met ontsloten ogen. Hoe goed zijn uw tenten, o Ya'aqov, uw woningen, o Israë! Als valleien breiden zij zich uit; als tuinen aan een rivier; als aloë's, die de Eeuwige plantte; als cederen aan het water. Water vloeie uit zijn emmers, en zijn zaad hebbe overvloedig water; ja, zijn koning verheffe zich boven Agag, en zijn koninkrijk zij verheven. G'd, die hem uitleidde uit Egypte, is hem als de hoornen van de wilde stier. Volken, die zijn vijanden zijn, verslinderde hij, en hun beenderen vermorzele hij en hij doorbore ze met zijn pijlen. Hij kromt zich, en legt zich neder als een leeuw, en als een leeuwin; wie zal hem doen opstaan? Gezegend, die u zegenen; en die u vervloeken, vervloekt! Toen ontbrandde de toorn van Balaq tegen Bil'am en hij sloeg zijn handen in elkaar en Balaq zeide tot Bil'am: Om mijn vijanden te vervloeken heb ik u geroepen, en zie, gij hebt nu driemaal achtereen een zegen uitgesproken. Nu dan, pak u weg naar uw woonplaats! Ik heb wel gezegd: Ik zal u rijk belonen, maar zie, de Eeuwige heeft u het loon onthouden. Maar Bil'am zeide tot Balaq: Heb ik dan niet tot de boden, die gij gezonden hebt, gesproken: Al gaf Balaq mij zijn huis vol zilver en goud, ik zou niet in staat zijn het bevel van de Eeuwige te overtreden door goed of kwaad te doen uit mijzelf; wat de Eeuwige spreken zal, dat zal ik spreken.”

Surinaams: *“En a ben taki wan profeiti-tori, èn a taki: Bileam, a manpikin fu Beor ben taki: a man disi en ai de opo ben piki taki: A ben taki, en disi ben yere den wortu fu Gado, èn en disi ben si a fisyun fu a Almakti Wan, disi ben fadon na wan sortu sribi, ma a ben de na ai. Fa den tenti fu un de bun, o Yakob, èn den tabernakel fu un, o Israë! Den de panya leki den lagi presi nanga liba, leki den dyari na sei fu a liba; leki den aloëbon disi Masra ben prani, èn leki den sedrebon na sei den watra. A sa kanti watra fu en emre, èn en siri sa de na ini furu watra, èn en kownu sa de hei moro leki Agag, èn den sa opo en kownukondre na hei. Gado ben tyari en komopo fu Egipsti; a abi a tranga fu wan krasu man kaw; a sa nyan den folku fu En feanti, èn A sa broko den bonyo, èn a sa sutu den boro nanga en peiri. A ben beni, a ben didon leki wan bigi lew; suma sa meki en opo? Da suma disi de blesi un sa kisi blesi, èn a suma disi de fluku un sa kisi fluku. En Balak ben kisi bigi hatibron tapu Bileam, èn a ben naki en anu makandra; èn Balak ben taki gi Bileam taki: Mi ben kari yu fu fluku mi feanti, èn luku, yu ben blesi den sref'srefi den dri leisi disi. We dan, lowe go baka na yu kondre; mi ben prakseri fu gi yu wan bigi nen; ma luku, Masra ben tapu yu fu kisi bigi nen. En Bileam ben taki gi Balak taki: Mi no ben taigi den boskopuman fu yu disi yu ben seni kon na mi taki: Alwasi Balak ben sa gi mi en oso furu nanga sorfu nanga gowtu, mi no man go moro fara leki Masra de komanderi mi, fu du bun efu ogri fu mi eigi prakseri; ma san Masra sa taki, dati mi sa taki?”*

De inleiding waarmee Bil'am zijn derde orakelspreuk aanhief, verschilde nogal met die van de beide vorige keren, want hij wees zijn toehoorders erop dat hij de man was met het geopende oog, dat hij degene was die G'ds woorden hoorde en zag, wat de Almachtige hem toonde. Hij, en niemand anders! Deze inleiding riekt sterk naar hoogmoed en eigenwaan, want hij roemde zichzelf dat de Eeuwige hem waardig achtte om hem te ontmoeten en met hem te spreken. Dat mag wel zo geweest zijn, maar een reden om zich daarvoor zelf een schouderklopje te geven had hij niet. Van Balaq kreeg hij in elk geval geen schouderklopje, want die was daar helemaal niet blij mee. De ogen van Bil'am mogen dan wel geopend geweest zijn, maar zijn hart was dat zeker niet, want anders had hij het bij zijn zegening van Israëel moeten laten en niet achteraf een list moeten verzinnen om het gezegende volk alsnog tot val te brengen, waar we het de volgende keer over zullen hebben. Enfin, met de zegeningen die hij na zijn eigen lof uitsprak, toonde hij toch wel een zekere bewondering voor de Israëlieten. Hij zag blijkbaar een bepaalde schoonheid in de ruwe tenten van het volk van Ya'aqov, die op zich heel eenvoudig en primitief en misschien zelfs verweerd waren, maar op een indrukwekkende wijze geordend en naar de twaalf stammen van Israëel gerangschikt rondom de **משכן** Mish'kan [tabernakel] en de tenten van de Leviëten opgesteld stonden. Hij bracht zijn bewondering tot uiting door het uitspreken van een bijzondere zegening, die zo mooi is, dat de gelovige Joden hem elke keer zeggen als zij de synagoge binnengaan. Het zijn de woorden waarmee de Shacharit [ochtenddienst] begint:

מה־טבו אהליך יעקב משכנתיך ישראל: Ma tovu ohaleicha Ya'akov, mish'k'noteicha Yis'ra'el [Hoe goed zijn uw tenten, Jakob, uw woningen, Israël]. Toch wel heel bijzonder dat het Joodse ochtendgebed begint met een zegen uit de mond van een heidense sjamaan! Een vraag, waar al vele eeuwen mee geworsteld wordt is, hoe het te rijmen valt, dat zo een occulte tovenaars ondanks zijn slechte voornemens zo een prachtige zegenspreuk over G'ds volk uitsprak, die nu zelfs zo een belangrijke plaats inneemt in de Joodse eredienst? Er is een oude Nederlandse gezegde, dat G'd met een kromme stok een rechte slag kan slaan, waarmee bedoeld wordt, dat de Eeuwige met bepaalde gebeurtenissen of personen die helemaal niet goed zijn, toch een positief resultaat kan bereiken. Een bekend voorbeeld van bijzonder slechte gebeurtenissen die uiteindelijk tot een zegen hebben geleid vinden we in het verhaal van Yosef [Jozef], dat we in de Parashiot van de afgelopen weken hebben gelezen. Voor Yosef was het echt geen pretje om door zijn eigen broers als slaaf verkocht te worden en vervolgens onschuldig in de gevangenis terecht te komen, maar in de Parasha וַיִּגַּשׁ Vayigash zei Yosef tegen zijn broers: *"Ik ben Yosef [Jozef], jullie broer, die jullie verkocht hebben en die naar Egypte is meegevoerd. Maar wees niet bang en maak jezelf geen verwijten dat jullie mij verkocht hebben en dat ik hier ben terechtgekomen, want G'd heeft mij voor jullie uit gestuurd om jullie leven te redden. De hongersnood teistert het land nu al twee jaar, en ook de komende vijf jaar zal er niet geploegd of geoogst worden. G'd heeft mij voor jullie uit gestuurd om jullie voortbestaan op aarde veilig te stellen; zo wilde Hij veel levens redden. Niet jullie hebben mij dus hierheen gestuurd maar G'd; door Hem ben ik de belangrijkste raadsman van de Farao geworden, de bestuurder van zijn hele hof en heerser over heel Egypte! - Mi na Yosef, un brada, disi un ben seri na Egiphti! We now, no abi sari-hati, èn no abi hatibron na tapu unsrefi moro, dati un ben seri mi fu kon dya; bikasi Gado ben seni mi go na un fesi fu kibri libisuma. Bikasi a angriten ben de na ini a kondre tu yari langa, ma den sa abi ete feifi yari dati suma no sa prani efu koti. En Gado ben seni mi kon na un fesi fu kibri un nanga un bakaten pikin na grontapu, èn fu ferlusu un libi nanga wan bigi ferlusu. So a no ben de un disi ben seni mi kon dya, ma Gado; èn A ben meki mi de wan tata fu Farao, èn a masra fu en heri oso, èn wan basi fu a heri kondre fu Egiphti!"* (בראשית B'reshit [Genesis] 45:4-8). Wat een prachtig voorbeeld! Natuurlijk had Yosef wraak kunnen nemen aan zijn broers voor het kwaad dat ze hem hebben aangedaan! Hij had ook wraak kunnen nemen aan de vrouw van Potifar, die hem erin geluisd had, want de slagen, die Yosef met de kromme stok heeft gekregen kwamen hard aan en deden pijn, maar hij begreep als geen ander, dat de rechte slag die de Eeuwige met de kromme stok maakte, tot een zegen heeft geleid. En zo kan deze gezegde ook op Bil'am toegepast worden, want hij was daadwerkelijk een kromme stok, die zoals later zou blijken, zelfs nog veel krommer zou worden dan hij al was. En toch kon de G'd van Israël met hem een kaarsrechte slag maken door Zijn geliefde volk te zegenen. Hij vergeleek het lieflijke van dit volk met de schoonheid van de natuur en keek terug op de wonderen die de Eeuwige voor Zijn volk gedaan heeft en nog zal doen om hen te beschermen. Drie keer probeerde Bil'am een vloek op G'ds volk te leggen, dat hij steeds vanuit een andere plek te zien kreeg, en elke keer veranderde de Eeuwige de vloek in een zegen! In plaats van Israël te vervloeken, zegende Bil'am het volk in verheven vergezichten. Hij sloot daarom zijn orakelspreuk af met de woorden: *"Gezegend is ieder die u zegent, Israël, vervloekt zijn zij die u vervloeken!"* (Het Boek). In de Groot Nieuws Bijbel staat dit zelfs nog veel mooier vertaald: *"Wie Israël zegent, wordt zelf gezegend, wie het vervloekt, vervloekt zichzelf!"* Dat zullen ook de lachende Palestijnse feestvierders aan den lijve moeten ondervinden, die afgelopen zondag traditiegetrouw snoepjes en andere lekkernijen uitdeelden, om de laffe moord op onschuldige Israëlische jongelui als een heldendaad te vieren. Maar de Eeuwige heeft het gezien en ik geloof met heel mijn hart, dat de profetische woorden van Bil'am ook nu nog steeds van toepassing zijn, of misschien zelfs juist nu! Wie Israël zegent, zal gezegend worden, maar wie Israël vervloekt, zal zelf vervloekt worden! Ik hoop, dat deze woorden ook tot de politieke leiders in de hele wereld zullen doordringen! Een van deze leiders heeft ze gehoord en balde zijn vuisten van woede: Balaq, de koning van Moab! Hij werd razend en schold Bil'am voor vies en vuil uit! Hij beschuldigde de waarzegger, dat hij hem bedrogen heeft en joeg hem weg met de woorden: *"Verdwijn! Ga terug naar waar je vandaan komt! En naar je beloning kan je wel fluiten!"* Bil'am probeerde zich zo goed hij kon eruit te redden door Balaq erop te wijzen dat hij niet kon zeggen dat hij bedrogen werd, omdat hij hem immers van tevoren al gezegd had

dat hij er niet te veel van moest verwachten, want de Eeuwige liet hem dingen zeggen waar hij zelf helemaal niet achter stond. Eigenlijk gaf hij Balaq als excuus voor zijn falen, dat de G'd van Israël hem als een soort buiksprekerpop heeft gebruikt en zichzelf daar niets aan kon doen.

בְּמִדְבָּר B'mid'bar [Numeri] 24:14

“En nu, zie, ik sta op het punt naar mijn volk te gaan; kom, ik zal u aankondigen wat dit volk in de toekomst uw volk zal aandoen.”

Surinaams: *“En now luku, mi sa go na mi pipel; kon dan, èn mi sa taigi yu san a pipel disi sa du nanga yu pipel na den dei fara na wi fesi.”*

Ik weet niet of Bil'am de nieuwsgierigheid van Balaq met een vierde profetie wilde bevredigen om daarmee de vertoornde koning te verzoenen, of hem daarmee juist een schop terug wilde geven, maar voordat hij vertrok zei Bil'am: *“Goed, ik ga terug naar mijn eigen land. Maar eerst zal ik u nog zeggen wat de Israëlieten uw volk in de toekomst zullen aandoen!”*

בְּמִדְבָּר B'mid'bar [Numeri] 24:15-24

“Toen hief hij zijn spreuk aan en zeide: De spreuk van Bil'am, de zoon van B'or, en de spreuk van de man met het geopend oog; de spreuk van hem, die de woorden G'ds hoort, en die de wetenschap des Allerhoogsten kent, die het gezicht des Almachtigen schouwt, nederliggende met ontsloten ogen. Ik zie hem, maar niet nu; ik schouw hem, maar niet van nabij; een ster gaat op uit Ya'aqov [Jakob], een scepter rijst op uit Israël, en verbrijzelt Moabs slapen, en verplettert alle zonen van Set. Dan zal Edom een veroverd gebied wezen, en Se'ir zal een veroverd gebied wezen, zijn vijanden. Maar Israël zal kracht oefenen, en hij zal heersen uit Ya'aqov, en de vluchtelingen uit de stad verdelgen. Toen hij Amaleq zag, hief hij zijn spreuk aan en zeide: Eerste der volken is Amaleq, maar zijn einde zal ondergang zijn. Toen hij de Kenieten zag, hief hij zijn spreuk aan en zeide: Vast is uw woning, gesteld op de rots is uw nest, nochtans zal Kayin [Kain] tot verwoesting zijn; hoe lang nog of Assur voert u gevankelijk weg. Hij hief ook zijn spreuk aan en zeide: Wee! wie zal leven, als G'd dat tot stand zal brengen? Maar schepen van de kust der Kittiers! Die zullen Assur onderdrukken en Hever [Heber] onderdrukken, maar ook hij zal ten onder gaan!”

Surinaams: *“En a ben go moro fara na en profeiti-tori, èn a ben taki: Bileam, a manpikin fu Beor ben taki, a man disi en ai ben opo ben piki; a taki fu en disi ben yere den wortu fu Gado, èn disi ben sabi a koni fu a moro Hei Wan, disi ben si na wan fisyun a Almakti Wan, disi ben fadon na wan sortu sribi, ma en ai ben opo; mi sa si en, ma mi no si en now; mi sa luku en, ma mi no sa luku en krosibej; wan stari sa komopo fu Jakob, èn wan kownu-tiki sa komopo fu Israël èn a sa naki den huku fu Moab, èn a sa figi ala den pikin fu Set puru. En den sa wini Edom, èn den sa wini Se'ir tu, den feanti. En Israël sa sori en krakti. A suma disi sa tron basi sa komopo fu Jakob, èn a sa kiri ala den suma disi de tan na ini a foto. En di a ben luku na tapu Amalek, a ben go doro nanga en profeiti-tori, èn a taki: Amalek ben de a fesiwan fu den folku; ma fu a kaba fu en, den sa figi en puru fu têgo. En a ben luku na den Kenit suma, èn a ben taki en profeiti-tori moro fara taki: Yu tan na wan tranga presi, èn yu meki yu nesi na ini wan ston. Toku den Kenit suma sa lasi gowe, te leki Asiria sa tyari yu gowe na katibo. En a ben taki en profeiti-tori moro fara, èn a ben taki: Helu gi den suma disi sa libi na da tem disi Gado sa du disi! En den sipi sa kon fu a sei fu den Kitim suma, en den sa pina Asiria nanga Heber, en so srefi a sa dede fu têgo.”*

De aanhef van deze profetie is bijna gelijk aan de vorige, waarin de ziener Bil'am zichzelf een schouderklopje gaf, dat hij van Balaq klaarblijkelijk niet gekregen heeft. Dat moeten we dus met een korreltje zou nemen, maar wat hij vanaf vers 17 zei, wordt zowel door Joodse alsook door christelijke Bijbelgeleerden algemeen als een Messiaanse profetie beschouwd, die betrekking heeft op de אַחֲרֵי הַיָּמִים acharit haYamim [de laatste dagen]. Bil'am zei immers: *“Wat ik zie is niet in het heden, wat ik waarneem is niet nabij.”* (NBV). Wat kreeg hij te zien en wat nam hij waar? Hij had het over de eerste komst alsook over de wederkomst van de Mashiach [Messias]: *“Een ster komt op uit Ya'aqov [Jakob], een scepter uit Israël!”* Hij geeft daarmee aan, dat de

Mashiach uit Israël zal voortkomen. Hij is de ster die uit Ya'aqov opkomt, uit het nageslacht van David, want Yeshua heeft gezegd: *“Ik ben de telg van David, zijn nakomeling, de stralende morgenster!”* (חִזְיֹן Chizayon [Openbaring] 22:16, NBV). Maar Hij is meer dan dat! In Het Boek zegt Yeshua: *“Ik ben zowel de wortel alsook de nakomeling van David. Ik ben de schitterende morgenster!”* Daarom staat er ook in de vertrouwde NBG-vertaling terecht: *“Ik ben de wortel en het geslacht van David, de blinkende morgenster! - Mi de a lutu nanga a bakaten-pikin fu David, nanga a brinki stari fu mamanten!”* De scepter, die in de profetie van Bil'am uit Israël oprijst, symboliseert het feit, dat de Mashiach terug zal komen als Koning van Israël! Deze profetie over de ster, die uit Ya'aqov zal opkomen en de scepter die uit Israël zal oprijzen, zou best nog wel eens de aanleiding geweest kunnen zijn voor de wijzen uit het Oosten, om naar Jeruzalem te komen. Zij vroegen Herodes immers: *“Waar is de Koning der Joden, die geboren is? Want wij hebben Zijn ster in het Oosten gezien en wij zijn gekomen om Hem hulde te bewijzen!”* - *Pe a Kownu fu den Dyusma de, di gebore? Bika wi si wan spesrutu stari na a sei pe son e opo di e sori tak' A gebore. Dat' meki wi kon fu anbegi En!”* (מַתִּיתָיָהוּ Matit'yahu [Mattheüs] 2:2). Bil'am profeteerde, dat deze Koning van Israël met Zijn heersersstaf de slapen van Moab verbrijzelt en de nakomelingen van Shet verplettert! Dit doet mij denken aan de ijzeren staf, waarmee Yeshua haMashiach bij Zijn komst aan het einde van de Grote Verdrukking de heidenen zal hoeden en waarmee Hij Zijn vijanden zal verbrijzelen als aardewerk, hen stukslaan als pottenbakkerswerk (Psalm 2:9, Openbaring 2:27, 12:5 en 19:15). Bij Zijn wederkomst zal de Mashiach volgens Openbaring 19:11-21 samen met de hemelse heerscharen een bloederige oorlog voeren tegen de vijanden van Zijn volk, die tegen Jeruzalem zullen optrekken. Bil'am zei nogmaals, dat deze Heerser, die Zijn vijanden vertrappen zal, uit Ya'aqov zal opstaan en dat Israël machtig en sterk zal worden. Hij zal de satanische legermachten vernietigen en de buurlanden van Israël straffen voor alles wat ze Zijn volk hebben aangedaan.

בְּמִדְבָּר B'mid'bar [Numeri] 24:25

“Toen maakte Bil'am zich op en keerde naar zijn woonplaats terug, en ook Balaq ging zijns weegs.”

Surinaams: *“En Bileam ben opo go baka na en kondre; èn Balak ben teki en pasi tu.”*

Nadat hij de oordelen over de volken die tegen Jeruzalem ten strijde trekken bekend gemaakt had, keerde Bil'am naar zijn eigen land terug en ook Balaq ging naar huis, althans, zo staat het hier geschreven. We weten, dat dit niet helemaal klopt, want anders zou de Parasha Balaq hier moeten eindigen. Deze Parasha gaat echter nog enkele verzen verder en eindigt pas bij Numeri 25:9, terwijl deze negen verzen, die we de volgende keer zullen behandelen, ogenschijnlijk niets met Bil'am en Balaq te maken hebben, want beiden worden daarin niet genoemd, en van de zegen die Bil'am uitgesproken heeft, is in deze negen verzen niets meer terug te vinden. Dus wat hebben deze verzen met de Parasha Balaq te maken? Sterker nog, waarom heet deze Parasha eigenlijk Balaq? Hoe kan een hele Parasha de naam dragen van deze g'ddeloze vorst, die volgens de Midrash van al haar vijanden het volk Israël het meest haatte en zelfs wilde vernietigen terwijl de Talmud ons op grond van מִשְׁלֵי Mish'lei [Spreuken] 10:7 verbiedt, een kind naar een slecht mens te vernoemen. Een verrassende antwoord op deze vraag komt voor ons messiasbelijdende gelovigen uit een totaal onverwachte hoek, namelijk van een orthodoxe rabbijn, die daarvoor de Rebbe citeerde. Hij legde uit, dat Rut, de Moabitische overgrootmoeder van koning David, volgens de overlevering tot het nageslacht van de koning Balaq behoorde, en dat zou dus betekenen, dat hij derhalve ook de voorvader van de Mashiach was. Of dit ook inderdaad zo was weet ik niet, maar dat zou volgens deze rabbijn in elk geval wel verklaren, waarom juist in de Parasha Balaq reeds de komst van de Mashiach wordt voorspeld, die een einde zal maken aan de heerschappij van het kwaad, waardoor de vloeken zullen veranderen in zegeningen. Een voorafschaduwung daarvan zien wij in de zegeningen die Bil'am over Israël uitsprak in plaats van de vervloekingen. Op grond van deze zegeningen noemde Maimonides, één van de meest bekende Joodse geleerden uit de Middeleeuwen, de heidense ziener Bil'am een ware profeet, een integer persoon van hoog moreel niveau. In het vierde en laatste deel van deze studiereeks over Bil'am, de zoon van B'or zullen we echter zien dat Maimonides zich daarin behoorlijk vergist heeft, want Bil'am blijkt uiteindelijk alles behalve een profeet van de

Eeuwige geweest te zijn omdat hij aan Balaq, voordat zij uit elkaar gingen, nog een belangrijk advies gaf waarmee hij alsnog succes boekte. Welk advies dit was en welke verstrekkende gevolgen dit voor Israël had, zullen we de volgende keer nader onderzoeken. Ik wil de huidige studie afsluiten met de woorden van een ware dienstknecht van de Eeuwige: *“Te dien dage werd uit het boek van Moshe [Mozes] voorgelezen ten aanhoren van het volk, en men vond daarin geschreven, dat geen Ammoniet of Moabiet ooit in de gemeente G'ds mocht komen, omdat zij de Israëlieten niet met brood en met water waren tegemoet gekomen en tegen hen Bil'am gehoord hadden om hen te vervloeken; maar onze G'd veranderde de vervloeking in een zegen! - Tapu a dei dati, den ben leisi na ini a buku fu Moses na fesi fu a pipel; ên drape den ben feni pe a ben skrifî dati wan Amon suma efu wan Moab suma no abi pasi fu kon na ini a komakandra fu Gado fu têgo; bikasi den no ben miti den Israël suma nanga brede nanga watra, ma den ben yuru Bileam agensi den fu fluku den; toku wi Gado ben kenki a fluku tron wan blesi!”* (נְחֵמְיָהוּ N'chem'ya [Nehemia] 13:1-2). Baruch haShem - Preise Masra! Amen!

Werner Stauder